

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
FEDERALNI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE

ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA RADA U FEDERACIJI BiH 2020/2021.

TEMATSKI IZVJEŠTAJ

**SMJERNICE ZA KREIRANJE
EKONOMSKIH POLITIKA**

Finansira
Evropska unija

**UNAPREĐENJE ISTRAŽIVANJA
TRŽIŠTA RADA**

Izdavač: Federalni zavod za zapošljavanje
71 000 Sarajevo
Đoke Mazalića 3

Telefon: 033/562-900
Fax: 033/208-257
e-mail: info@fzzz.ba
web: www.fzzz.ba

Za izdavača:	Ravnateljica	Helena Lončar
Urednik i koordinator istraživanja:	Rukovodilac Jedinice za analizu tržišta rada, statistiku, monitoring i evaluaciju	Dr.sc.Omer Korjenić
Priprema i obrada:	Stručni saradnik za statistiku	Almir Pinjić
	Stručni saradnik za analizu tržišta rada	Sabina Šantić
Stručni konsultanti:		Dr.sc. Ljiljan Veselinović Dr.sc. Ranko Markuš

Tiraž: 150 primjeraka

Ovaj izvještaj izrađen je za potrebe Federalnog zavoda za zapošljavanje uz tehničku podršku projekta „Unapređenje istraživanja tržišta rada“, koji finansira Evropska unija i provodi konzorcij NIRAS IC Sp z oo, GOPA Worldwide Consultants, GOPA mbH Njemačka i Zavod za zapošljavanje Republike Francuske.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

(C) 2021 European Commission

Sarajevo, jula 2021. godine

SADRŽAJ

UVOD.....	8
BROJ ZAPOSLENIH PO VRSTI UGOVORA O RADU.....	13
KLJUČNI POKAZATELJI POSLOVANJA PREDUZEĆA.....	16
MJERE KOJE SU POSLODAVCI PODUZELI ILI PLANIRAJU PODUZETI KAO ODGOVOR NA KRIZU UZORKOVANU PANDEMIJOM COVID-19.....	20
NEDOSTATAK RADNIKA.....	24
RAST PLAĆA PO DJELATNOSTIMA.....	30
ZAPOŠLJAVANJE NOVIH RADNIKA.....	34
POTREBE ZA DODATNIM OSPOSOBLJAVANJEM RADNIKA.....	37
KLJUČNI ZAKLJUČCI.....	42
PREPORUKE.....	45

UVOD

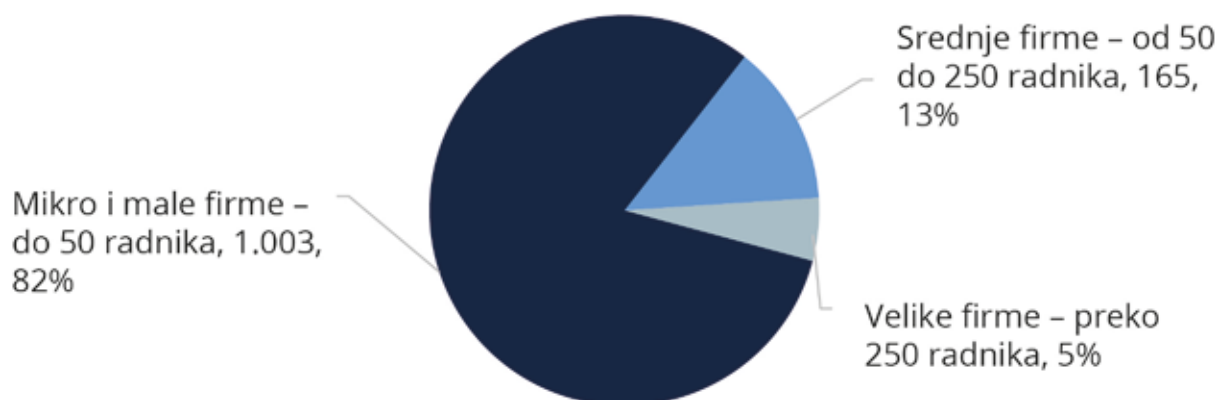

UVOD

U skladu s članom 8. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH”, br. 41/01, 22/05 i 9/08), istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH provodi se kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u cilju dobijanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanje adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada. Cilj istraživanja je da se direktno od poslodavaca prikupe informacije o poslovanju i promjenama u zaposlenosti tokom 2020. godine, iskazanim procjenama poslovanja, potrebama za zapošljavanjem novih ili otpuštanjem postojećih radnika u 2021. godini, kao i njihovoj strukturi po zanimanjima, kvalifikacijama, stručnoj spremi i vještinama. Također, cilj je da se prikupe i drugi relevantni podaci potrebni za sagledavanje kretanja na tržištu rada: način traženja novih radnika i rješavanja viška radnika, reakcija poslodavaca u smislu poslovanja u vrijeme pandemije COVID-19, mogućnosti organizovanja stručne obuke za nezaposlene osobe i učeničke odnosno studentske prakse u okviru poslovnih subjekata, kao i ocjena kvaliteta usluga javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH iz perspektive poslodavaca.

Cilj ovog prilagođenog izvještaja je izdvojiti i detaljnije obraditi nalaze iz glavnog Izvještaja o istraživanju tržišta rada, kako bi se mogli koristiti pri oblikovanju ekonomskih politika koje utiču na poslodavce. Razumijevanje različitih aspekata tržišta rada je od presudnog značaja za poslovnu zajednicu i kreatore politika.

Za ispitivanja tržišta rada u Federaciji BiH 2020./2021. korištena je metodologija prošlogodišnjeg istraživanja, te je Federalni zavod za zapošljavanje, na osnovu master uzorka od oko 10.000 poslodavaca dobivenog iz Porezne uprave Federacije BiH, metodom stratificiranog slučajnog uzorka, izdvojio uzorak koji je korišten i prethodne godine, a koji čini 1.288 poslodavaca registrovanih u Federaciji BiH koji su imali pet (5) i više zaposlenih, sortiranih u male, srednje i velike poslodavce po djelatnostima a koji redovno izmiruje obavezne poreze i doprinose. Ova veličina uzorka, za stepen pouzdanosti od 95%, daje rezultate u okviru margine greške od 2,54%.

Grafikon 1. Uzorak prema veličini anketiranih poslodavaca

Prema veličini, od 1.232 poslodavca obuhvaćena anketiranjem, najviše je malih i mikro firmi (81,41%) koje zapošljavaju do 50 radnika, zatim slijede firme srednje veličine (13,39%), dok je velikih poslodavaca, koji zapošljavaju preko 250 radnika 5,19%.

Prema djelatnosti, najveći procent poslodavaca nalazi se u prerađivačkog industriji (26,1%), a potom slijedi djelatnost trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (24,7%). Detaljan pregled uzorka prema djelatnosti anketiranih poslodavaca prikazan je u Tabela 1.

Tabela 1. Uzorak prema djelatnosti anketiranih poslodavaca

Područje	Naziv djelatnosti	Broj	Procent
B	Vađenje ruda i kamena	10	0,8%
C	Prerađivačka industrija	322	26,1%
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	0,1%
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	28	2,3%
F	Građevinarstvo	119	9,7%
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	304	24,7%
H	Prijevoz i skladištenje	74	6,0%
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	132	10,7%
J	Informacije i komunikacije	46	3,7%
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	8	0,6%
L	Poslovanje nekretninama	9	0,7%
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	104	8,4%
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	34	2,8%
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	18	1,5%
S	Ostale uslužne djelatnosti	23	1,9%
Ukupno		1.232	100,0%

BROJ ZAPOSLENIH PO VRSTI UGOVORA O RADU

2020. GODINA (retrospektiva)

ZAPOSLENICI PREMA VRSTI UGOVORA O RADU(%)

Određeno vrijeme 29%

Neodređeno vrijeme 71%

71%

radnika ima ugovor na neodređeno vrijeme

NAJVEĆI PROCENT ZAPOSLENIH UGOVOROM NA NEODREĐENO VRIJEME PREMA DJELATNOSTI

90%

radnika u djelatnosti
Snabdijevanje vodom; uklanjanje
otpadnih voda, upravljanje otpadom
te djelatnosti sanacije okoliša ima
ugovor na neodređeno vrijeme

90% Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda,
upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša

83% Stručne, naučne i tehničke djelatnosti

74% Trgovina na veliko i na malo; popravak
motornih vozila i motocikala

74% Prijevoz i skladištenje

PROCJENA FINANSIJSKIH EFEKATA POSLOVANJA U 2020. GODINI (%)

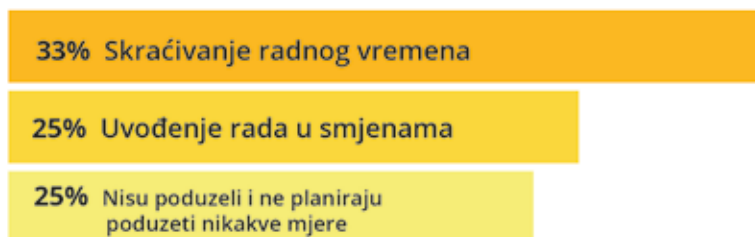

Rast 23%
Stagnacija 33%
Opadanje 42%
Bez odgovora 2%

Oko 42% velikih, 33% srednjih i
43% malih preduzeća je ocijenilo
da je u 2020. godini imalo pad
obima poslovanja

2020. GODINA (retrospektiva)

MJERE U BORBI PROTIV COVID-19 (%)

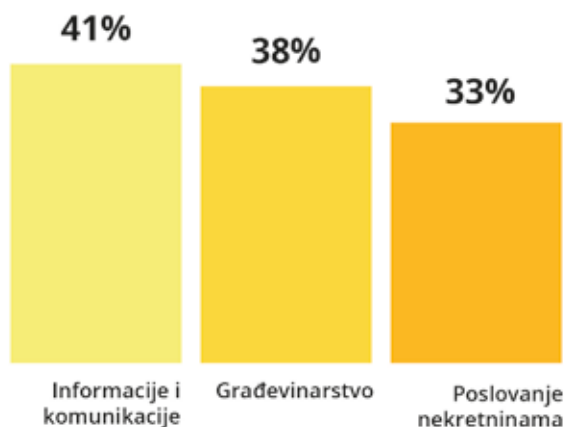
12%

poslodavaca je otpustalo radnike kao mjeru koju su poduzimali u borbi protiv pandemije COVID-19

PROCENT POSLODAVACA KOJI SMATRAJU DA IMAJU NEDOSTATAK RADNIKA ODREĐENOG PROFILA, PO DJELATNOSTIMA (%)

24.4%

poslodavaca među anketiranim preduzećima ima nedostatak radnika određenog profila

RAST PLAĆA U 2020. GODINI (%)

23%

poslodavaca je imalo rast plaća u 2020. godini

BROJ ZAPOSLENIH PO VRSTI UGOVORA O RADU

Preduzeća u uzorku zapošljavala su 75.100 radnika. Posmatrano po vrsti ugovora u radu, na nivou svih djelatnosti najveći procent radnika ima ugovor na neodređeno vrijeme (71%) i ugovor na određeno vrijeme (29%). Međutim, posmatrano po djelatnostima, najveći procent radnika koji su zaposleni po ugovoru na neodređeno vrijeme nalazi se u djelatnosti vađenja ruda i kamena (98% svih radnika u toj djelatnosti zaposleno je po ugovoru o radu na neodređeno vrijeme), proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (95%) i snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnost sanacije okoliša (90%). Najniži procent radnika zaposlenih na ugovoru o radu na neodređeno vrijeme je u djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije (55%).

Tabela 2. Broj zaposlenih radnika prema vrsti ugovora o radu, pregled po djelatnostima

Djelatnost	Ukupno zaposlenih/ radno angažiranih	Ugovor na neodređeno vrijeme	Ugovor na određeno vrijeme i	Pripravnici	Stručno osposobljavanje	Privremeni i povremeni poslovi	Ugovor o djelu
B: Vađenje ruda i kamena	3,004	98%	1%	0%	0%	0%	0%
C: Prerađivačka industrija	31,327	67%	32%	0%	0%	0%	0%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	99	95%	5%	0%	0%	0%	0%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1,022	90%	7%	0%	2%	0%	1%
F: Građevinarstvo	4,708	64%	35%	0%	0%	0%	0%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	21,889	74%	26%	0%	0%	0%	0%
H: Prijevoz i skladištenje	1,554	74%	26%	0%	0%	0%	0%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	1,444	70%	28%	0%	0%	0%	1%
J: Informacije i komunikacije	2,987	65%	34%	0%	0%	0%	0%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	772	83%	15%	0%	0%	2%	0%
L: Poslovanje nekretninama	312	78%	19%	0%	0%	3%	1%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1,322	83%	15%	1%	1%	0%	1%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2,579	60%	40%	0%	0%	0%	0%

R: Umjetnost, zabava i rekreacija	1,737	55%	44%	0%	0%	0%	0%
S: Ostale uslužne djelatnosti	344	81%	9%	0%	1%	0%	9%
Sve djelatnosti	75,100	71%	29%	0%	0%	0%	0%

KLJUČNI POKAZATELJI POSLOVANJA PREDUZEČA

KLJUČNI POKAZATELJI POSLOVANJA PREDUZEĆA

Rast u proizvodnji, prodaji i uslugama navelo je 25% poslodavaca, stagnaciju obima poslovanja 31%, dok najveći procent poslodavaca (42%) bilježi opadanje obima poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2020. godini. Kada se posmatraju očekivanja u 2021. godini, situacija je optimističnija, gdje samo 11% poslodavaca navodi da očekuje opadanje obima poslovanja, a najveći procent (55%) očekuje rast.

Posmatrano po djelatnostima, pad u obimu poslovanja najvidljiviji je u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (68% poslodavaca iz djelatnosti), administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (53%), prijevoz i skladištenje (50%) i umjetnost, zabava i rekreacija (50%).

Po pitanju očekivanja u 2021. godini, najveći procent očekuje rast (55%) i stagnaciju (30%), dok manji procent poslodavaca (11%) očekuje pad. Posmatrano po djelatnostima, u skoro svim djelatnostima procent poslodavaca koji očekuju pad je relativno nizak (ispod 15%), uz izuzetak finansijskih djelatnosti i djelatnosti osiguranja gdje 25% poslodavaca očekuje pad.

Tabela 3. Ocjena obima poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2020. godini i očekivanja u 2021. godini

Djelatnost	Godina	Opadanje	Rast	Stagnacija	Bez odgovora
B: Vađenje ruda i kamena	2020.	30%	30%	40%	0%
	2021.	10%	60%	30%	0%
C: Prerađivačka industrija	2020.	39%	34%	26%	1%
	2021.	10%	66%	22%	2%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2020.	0%	0%	100%	0%
	2021.	0%	0%	100%	0%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2020.	21%	39%	39%	0%
	2021.	11%	46%	43%	0%
F: Građevinarstvo	2020.	26%	29%	44%	1%
	2021.	8%	54%	37%	2%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	2020.	44%	24%	30%	1%
	2021.	14%	54%	29%	2%
H: Prijevoz i skladištenje	2020.	50%	19%	28%	3%
	2021.	11%	58%	28%	3%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	2020.	68%	3%	27%	2%
	2021.	14%	50%	33%	2%
J: Informacije i komunikacije	2020.	26%	37%	35%	2%
	2021.	7%	59%	30%	4%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2020.	38%	25%	38%	0%
	2021.	25%	38%	25%	13%
L: Poslovanje nekretninama	2020.	44%	11%	44%	0%
	2021.	11%	56%	33%	0%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2020.	32%	29%	35%	5%

	2021.	10%	47%	37%	7%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2020.	53%	15%	29%	3%
	2021.	15%	44%	38%	3%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	2020.	50%	22%	22%	6%
	2021.	6%	22%	67%	6%
S: Ostale uslužne djelatnosti	2020.	43%	17%	30%	9%
	2021.	9%	43%	35%	13%
UKUPNO	2020.	42%	25%	31%	2%
	2021.	11%	55%	30%	3%

Napomena: 2020. godina se odnosi na procjenu stanja, dok 2021. na očekivanja

Rezultati po pitanju finansijskih efekata prate procjene i očekivanja u vezi sa promjenom obima poslovanja. Najveći procent poslodavaca (42%) naveo je da je u 2020. godini imao pad finansijskih efekata, dok u 2021. godini najveći procent očekuje rast (54%). Posmatrano po djelatnostima, pad finansijskih rezultata najvidljiviji je u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (70% poslodavaca), administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (53%), prijevoz i skladištenje (50%) i umjetnost, zabava i rekreacija (50%).

Tabela 4. Ocjena finansijskih efekata poslovanja u 2020. i očekivanja u 2021.

Djelatnost	Godina	Opadanje	Rast	Stagnacija	Bez odgovora
B: Vađenje ruda i kamena	2020.	30%	30%	40%	0%
	2021.	10%	60%	30%	0%
C: Prerađivačka industrija	2020.	38%	32%	30%	1%
	2021.	10%	64%	23%	2%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2020.	0%	0%	100%	0%
	2021.	0%	0%	100%	0%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2020.	21%	29%	46%	4%
	2021.	11%	46%	43%	0%
F: Građevinarstvo	2020.	26%	28%	45%	1%
	2021.	7%	54%	39%	1%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	2020.	44%	23%	32%	1%
	2021.	14%	54%	30%	2%
H: Prijevoz i skladištenje	2020.	50%	18%	28%	4%
	2021.	12%	58%	27%	3%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	2020.	70%	3%	25%	2%
	2021.	15%	50%	33%	2%
J: Informacije i komunikacije	2020.	22%	35%	41%	2%
	2021.	7%	57%	30%	7%

K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2020.	38%	25%	38%	0%
	2021.	25%	38%	25%	13%
L: Poslovanje nekretninama	2020.	33%	11%	56%	0%
	2021.	11%	56%	33%	0%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2020.	35%	23%	38%	5%
	2021.	12%	45%	37%	7%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2020.	53%	15%	29%	3%
	2021.	15%	41%	41%	3%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	2020.	50%	22%	22%	6%
	2021.	6%	22%	67%	6%
S: Ostale uslužne djelatnosti	2020.	43%	13%	35%	9%
	2021.	9%	43%	35%	13%
UKUPNO	2020.	42%	23%	33%	2%
	2021.	12%	54%	31%	3%

Napomena: 2020. godina se odnosi na procjenu stanja, dok 2021. na očekivanja

Posmatrano po veličini, mala i velika preduzeća su prijavila nešto veći pad obima poslovanja i promjena u finansijskim efektima u odnosu na srednja preduzeća. Konkretno, 43% malih preduzeća, 35% srednjih preduzeća i 45% velikih preduzeća je ocijenilo da je u 2020. godini imalo pad obima poslovanja. Najveći procent preduzeća (53% malih, 63% srednjih i 55% velikih) očekuju rast obima poslovanja i pozitivne promjene po pitanju finansija u 2021. godini.

Tabela 5. Ocjena obima poslovanja i finansijskih efekata poslovanja u 2020. i očekivanja u 2021.

Obim poslovanja		Opadanje	Rast	Stagnacija	Bez odgovora
Mala preduzeća	2020.	43%	24%	32%	2%
	2021.	12%	53%	32%	3%
Srednja preduzeća	2020.	35%	33%	31%	1%
	2021.	9%	63%	26%	2%
Velika preduzeća	2020.	45%	31%	23%	0%
	2021.	11%	55%	30%	3%
Ukupno	2020.	42%	25%	31%	2%
	2021.	11%	55%	30%	3%
Finansijski efekti		Opadanje	Rast	Stagnacija	Bez odgovora
Mala preduzeća	2020.	43%	21%	33%	2%
	2021.	12%	52%	33%	3%
Srednja preduzeća	2020.	33%	33%	33%	1%
	2021.	9%	64%	26%	1%
Velika preduzeća	2020.	42%	31%	27%	0%
	2021.	11%	72%	17%	0%
Ukupno	2020.	42%	23%	33%	2%
	2021.	12%	54%	31%	3%

Napomena: 2020. godina se odnosi na procjenu stanja, dok 2021. na očekivanja

ODGOVOR NA KRIZU UZORKOVANU PANDEMIJOM COVID-19

MJERE KOJE SU POSLODAVCI PODUZELI ILI PLANIRAJU PODUZETI KAO ODGOVOR NA KRIZU UZORKOVANU PANDEMIJOM COVID-19

Kao odgovor na krizu uzorkovanu pandemijom COVID-19, poslodavci su poduzimali različite mjere. Tabela 6 prikazuje pregled svih mjera koje su poslodavci poduzimali, uz napomenu da su poslodavci mogli odabrati više od jednog odgovora (mjere). Procent u tabeli predstavlja procent poslodavaca u odnosu na ukupan broj poslodavaca u djelatnosti (pogledati Tabelu 1 za broj preduzeća po djelatnostima). Posmatrano agregatno, najveći procent poslodavaca (33%) pristupio je skraćivanju radnog vremena, dok je druga najpopularnija mjera bila uvođenje rada u smjenama (25%). Značajan procent poslodavaca (23%) nije poduzeo i ne planiraju poduzeti nikakve mjere, a posmatrano iz ugla zaposlenosti evidentne su i prakse otpuštanja radnika (12%) i privremeni prekid poslovanja (18%).

Tabela 6. Mjere koje su poslodavci poduzeli ili planiraju poduzeti kao odgovor na krizu uzrokovanu pandemijom COVID-19

Djelatnost	Skraćenje radnog vremena	Prelazak na rad od kuće kao režim rada	Uvođenje rada u smjenama	Smanjenje plaće	Otpuštanje radnika	Unapređenje online prodaje	Odgađanje otplate dugova	Privremeni prekid poslovanja	Potpuni prestanak poslovanja - zatvaranje firme	Nismo poduzeli i ne planiramo poduzeti nikakve mjere
B: Vađenje ruda i kamena	30%	0%	20%	10%	0%	0%	0%	10%	0%	20%
C: Prerađivačka industrija	29%	13%	28%	5%	11%	3%	7%	14%	1%	28%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	54%	11%	50%	0%	0%	0%	11%	4%	0%	14%
F: Građevinarstvo	22%	6%	20%	0%	5%	1%	1%	13%	1%	42%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	45%	21%	25%	8%	12%	9%	4%	18%	1%	19%
H: Prijevoz i skladištenje	30%	9%	26%	8%	11%	1%	5%	16%	1%	35%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	33%	0%	19%	14%	32%	8%	5%	45%	5%	11%

J: Informacije i komunikacije	22%	61%	26%	15%	9%	13%	7%	4%	2%	15%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	25%	38%	0%	0%	13%	0%	0%	0%	0%	0%
L: Poslovanje nekretninama	11%	22%	33%	22%	11%	0%	0%	56%	0%	0%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	27%	43%	18%	7%	5%	5%	2%	8%	0%	23%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	29%	26%	21%	12%	15%	6%	6%	24%	0%	18%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	50%	28%	39%	11%	6%	17%	0%	17%	0%	6%
S: Ostale uslužne djelatnosti	35%	30%	39%	4%	9%	9%	9%	35%	0%	13%
Sve djelatnosti	33%	18%	25%	7%	12%	5%	5%	18%	1%	23%

Napomena: Procent u tabeli predstavlja procent poslodavaca u odnosu na ukupan broj poslodavaca u djelatnosti (pogledati Tabelu 1 za broj preduzeća po djelatnostima).

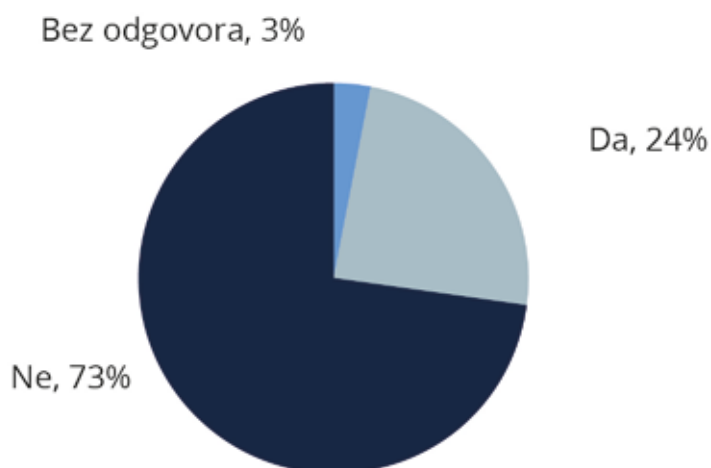
Otpuštanje radnika je najevidentnije u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane, gdje je 32% od ukupnog broja poslodavaca odlučilo otpustiti radnike, a 45% privremeno prekinuti poslovanje. Privremeni prekid poslovanja je posebno izražen u djelatnosti L – poslovanje nekretninama, gdje je 56% poslodavaca pristupilo ovoj mjeri zbog pandemije. Detaljan pregled poduzetih mjera i mjera koje poslodavci planiraju poduzeti zbog COVID-19 pandemije prikazan je u Tabela 6.

NEDOSTATAK RADNIKA

NEDOSTATAK RADNIKA

Procent poslodavaca među anketiranim preduzećima koji ima nedostatak radnika određenog profila iznosi 24,4% (301 poslodavac)

Grafikon 2. Procent poslodavaca koji imaju nedostatak radnika određenog profila, tj. procent poslodavaca koji imaju problema pri zapošljavanju radnika

Posmatrano po djelatnostima, taj problem je najizraženiji među poslodavcima koji pripadaju djelatnosti J (informacije i komunikacije). Od ukupnog broja anketiranih preduzeća iz djelatnosti J, čak 41% poslodavaca ima taj problem.

Grafikon 3. Procent poslodavaca u djelatnosti koji imaju nedostatak radnika određenog profila, tj. procent poslodavaca koji imaju problema pri zapošljavanju radnika, u odnosu na ukupan broj anketiranih poslodavaca u djelatnosti

Posmatrano sa aspekta društva odnosno institucija, razlozi koji su najviše doprinijeli da poslodavci nemaju radnika potrebnog profila prikazani su u tabeli 7. Kao što je već istaknuto, procent poslodavaca među anketiranim preduzećima koji ima nedostatak radnika određenog profila iznosi 24,4% (301 poslodavac). Od tog broja, 37% poslodavaca smatra da je uzrok i poreska politika, odnosno visoka izdvajanja za poreze i doprinose. Taj procent je posebno visok među anketiranim preduzećima koja se nalaze u djelatnosti S (ostale uslužne djelatnosti) gdje čak 57% preduzeća smatra da je poreska politika negativan faktor pri traženju radnika određenog profila. Ovaj procent je visok i u djelatnosti I (djelatnost pružanja smještaja, te pripreme i usluživanje hrane) – 50% poslodavaca iz djelatnosti smatra da je poreska politika jedan od razloga prisutnih problema traženja radnika.

Oko 34% poslodavaca koji imaju nedostatak radnika određenog profila smatra da su opšti ekonomski (privredni) uslovi razlog koji je doprinio da poslodavci nemaju radnika potrebnog profila, dok 24% poslodavaca smatra da je uzrok nedostatak podsticajnih sredstava za obuku i zapošljavanje.

Tabela 7. Razlozi sa aspekta društva/institucija koji su najviše doprinijeli da poslodavci nemaju radnika potrebnog profila:

Djelatnost	Broj poslodavaca koji ima nedostatak radnika određenog profila	Procent poslodavaca koji se slaže (4) ili se u potpunosti slaže (5) sa navedenim razlogom			
		Nedostatak podsticajnih sredstava za obuku i zapošljavanje	Poreska politika (visoka izdvajanja za poreze, doprinose)	Opšti ekonomski - privredni uslovi	Nedovoljno informacija o radnoj snazi
B: Vađenje ruda i kamena	1	0%	0%	0%	0%
C: Prerađivačka industrija	88	22%	35%	31%	15%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0	-	-	-	-
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	4	0%	25%	50%	75%
F: Građevinarstvo	45	18%	29%	31%	11%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	56	27%	41%	38%	14%
H: Prijevoz i skladištenje	16	31%	38%	25%	13%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	26	35%	50%	42%	15%
J: Informacije i komunikacije	19	16%	37%	37%	11%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	-	-	-	-
L: Poslovanje nekretninama	3	0%	0%	0%	0%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	19	21%	32%	42%	11%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	11	27%	45%	36%	0%

R: Umjetnost, zabava i rekreacija	6	33%	17%	17%	0%
S: Ostale uslužne djelatnosti	7	57%	57%	43%	14%
Sve djelatnosti	301	24%	37%	34%	13%

RAST PLAĆA PO DJELATNOSTIMA

2021. GODINA (projekcije)

RAST PLAĆA U 2021. GODINI (%)

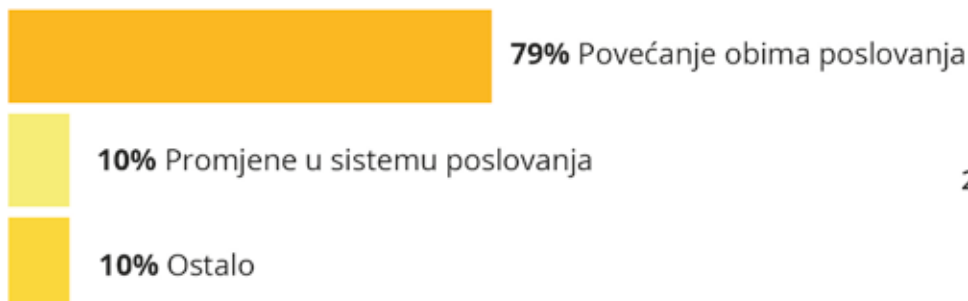

42%

poslodavaca planira rast plaća
u 2021. godini

ZAPOŠLJAVANJE NOVIH RADNIKA U 2021. GODINI (%)

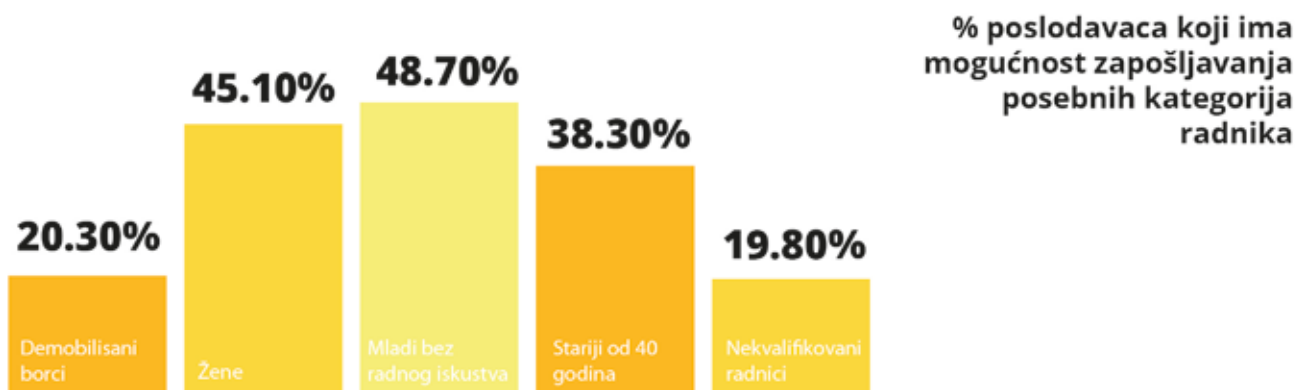
Razlozi zapošljavanja novih radnika, % poslodavaca od ukupnog broja poslodavaca koji planiraju zapošljavanja

52%

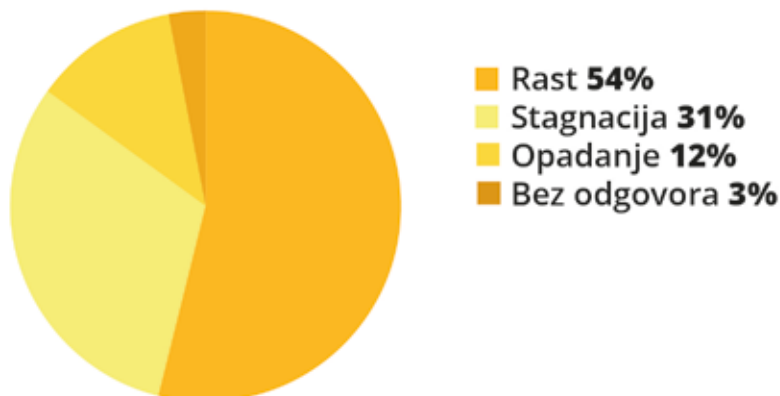
poslodavaca planira u
2021. godini da zapošljava
nove radnike

MOGUĆNOST ZAPOŠLJAVANJA TEŽE ZAPOŠLJIVIH KATEGORIJA(%)

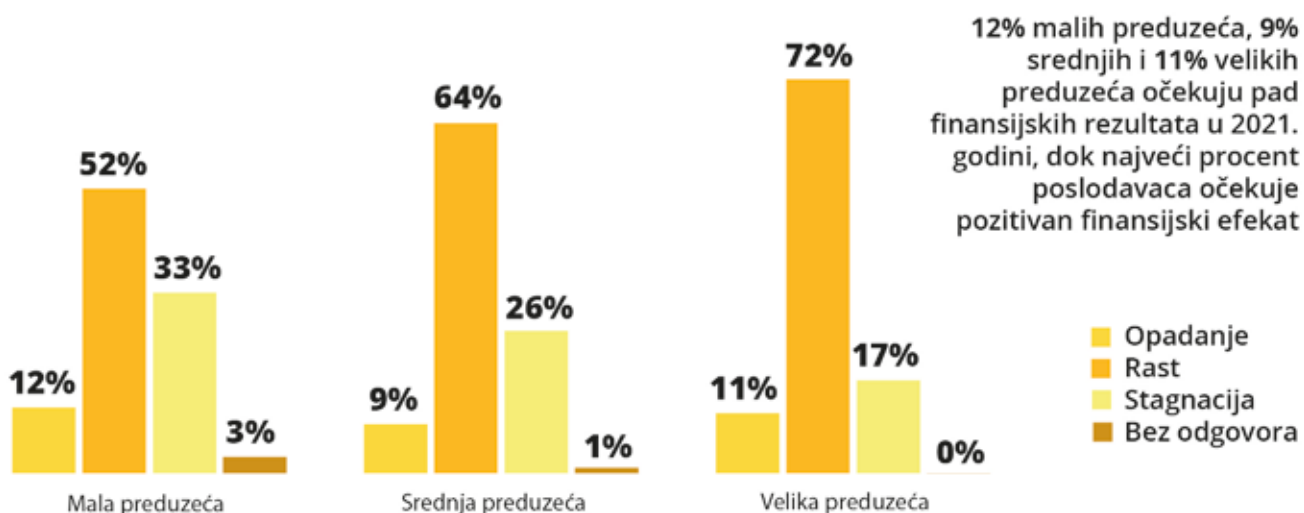

2021. GODINA (projekcije)

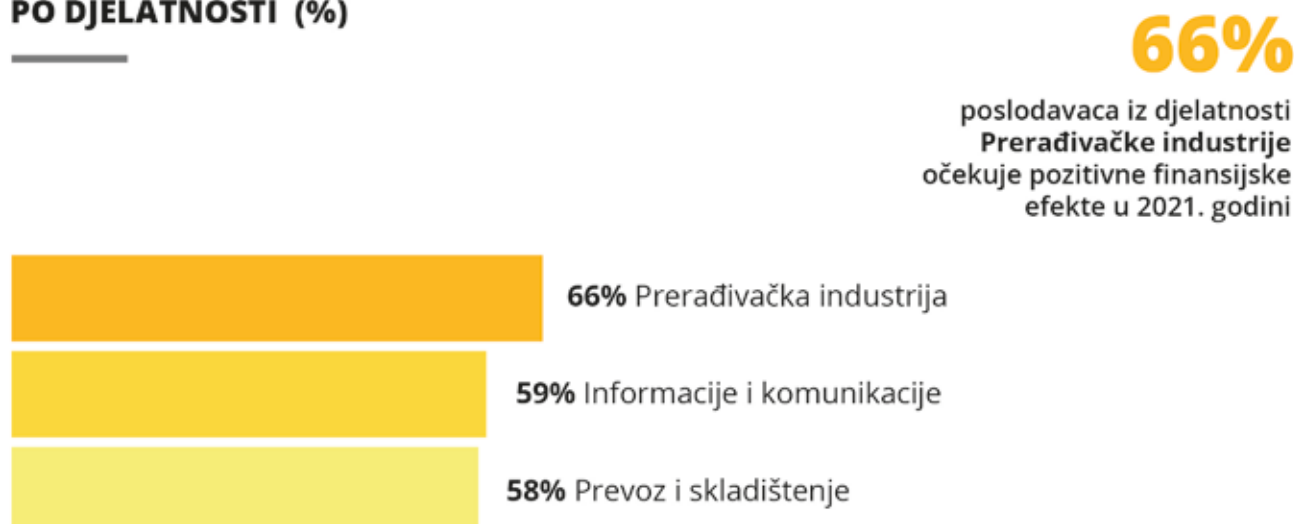
OČEKIVANJA FINANSIJSKIH EFEKATA U 2021. GODINI (%)

OČEKIVANJA FINANSIJSKIH EFEKATA U 2021. GODINI PO VELIČINI PREDUZEĆA (%)

OČEKIVANJA POZITIVNIH FINANSIJSKIH EFEKATA U 2021. GODINI PO DJELATNOSTI (%)

RAST PLAĆA PO DJELATNOSTIMA

U 2020. godini procent poslodavaca koji je bilježio rast plaća je relativno nizak i iznosi 23%. Posmatrano po djelatnostima, najveće povećanje plaća je evidentirano u djelatnosti informacija i komunikacija (35% poslodavaca iz djelatnosti). Najmanje povećanje plaća evidentirano je u djelatnostima finansija i osiguranja (0%), umjetnosti, zabave i rekreacije (6%) i pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (10% poslodavaca iz djelatnosti).

Tabela 8. Broj i procent poslodavaca koji su bilježili rast plaća u 2020. godini

Djelatnost	Broj poslodavaca	Procent poslodavaca koji su odgovorili		
		Da	Ne	Bez odgovora
B: Vađenje ruda i kamena	10	30%	70%	0%
C: Prerađivačka industrija	322	30%	68%	2%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	100%	0%	0%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	28	14%	82%	4%
F: Građevinarstvo	119	29%	69%	3%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	304	22%	77%	2%
H: Prijevoz i skladištenje	74	15%	84%	1%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	132	10%	86%	4%
J: Informacije i komunikacije	46	35%	63%	2%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	8	0%	75%	25%
L: Poslovanje nekretninama	9	22%	78%	0%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	104	26%	69%	5%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	34	18%	76%	6%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	18	6%	94%	0%
S: Ostale uslužne djelatnosti	23	30%	65%	4%
Sve djelatnosti	1232	23%	74%	3%

Tabela 9 daje prikaz procenta poslodavaca koji planiraju povećanje plaća u 2021. godini. Čak 42% poslodavaca planira povećati plaće u 2021. godini, pri čemu su djelatnost vađenja ruda i kamena (70% poslodavaca), prerađivačka industrija (51%) i informacije i komunikacije (48%) djelatnosti gdje se očekuje najveće povećanje plaća od strane poslodavaca. Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (13%), poslovanje nekretninama (11%) i snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša (14%) su djelatnosti u kojima se očekuje najmanje povećanje plaća.

Tabela 9. Broj i procent poslodavaca koji planiraju povećanje plaća u 2021. godini

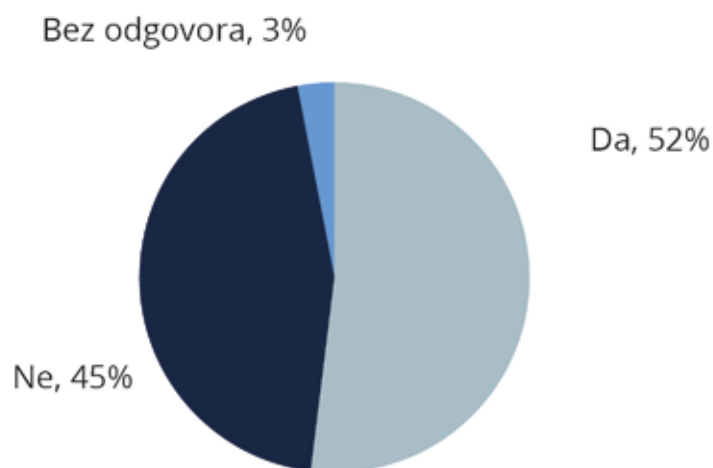
Djelatnost	Broj poslodavaca	Procent poslodavaca koji su odgovorili		
		Da	Ne	Bez odgovora
B: Vađenje ruda i kamena	10	70%	30%	0%
C: Prerađivačka industrija	322	51%	47%	2%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	100%	0%	0%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	28	14%	71%	14%
F: Građevinarstvo	119	39%	58%	3%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	304	38%	59%	4%
H: Prijevoz i skladištenje	74	45%	51%	4%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	132	40%	55%	5%
J: Informacije i komunikacije	46	48%	50%	2%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	8	13%	63%	25%
L: Poslovanje nekretninama	9	11%	89%	0%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	104	38%	57%	6%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	34	32%	62%	6%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	18	33%	61%	6%
S: Ostale uslužne djelatnosti	23	43%	52%	4%
Sve djelatnosti	1232	42%	54%	4%

ZAPOŠLJAVANJE NOVIH RADNIKA

ZAPOŠLJAVANJE NOVIH RADNIKA

Oko 52% poslodavaca planira da zapošljava nove radnike u 2021. godini.

Grafikon 4. Procent poslodavaca koji planira da zapošljava nove radnike u 2021. godini

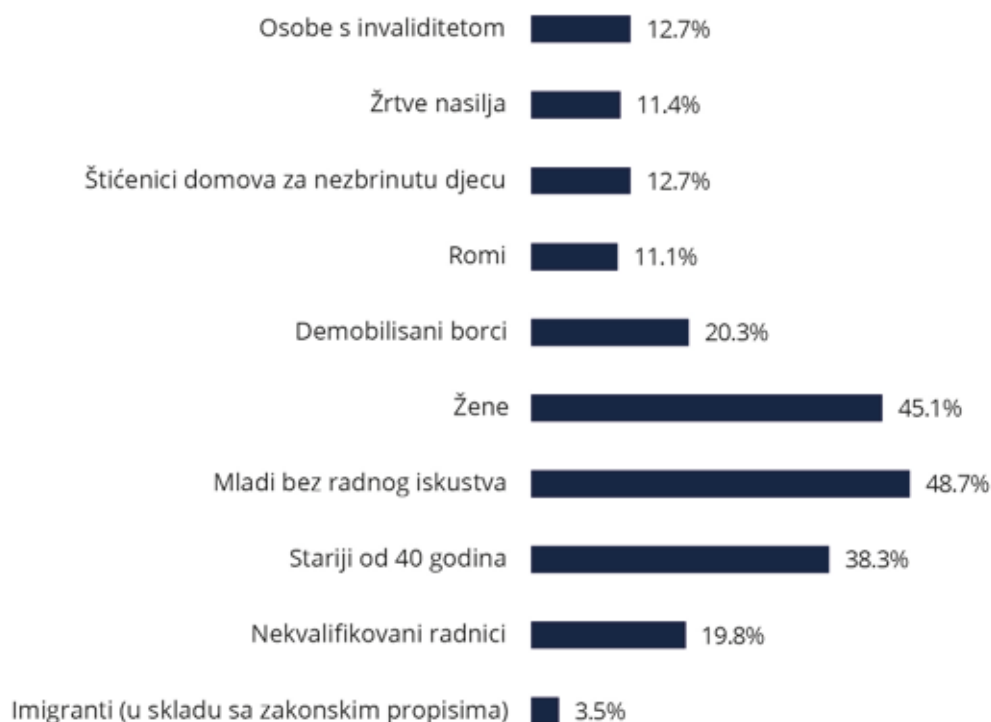
Od ukupnog broja poslodavaca koji planiraju zaposliti 4.560 novih radnika u 2021. godini (639 poslodavaca), 79% planira nova zapošljavanja zbog očekivanog povećanja obima poslovanja, dok 10% zbog promjena u sistemu poslovanja. Ako se posmatra po djelatnostima, očekivano povećanje obima poslovanja je najveće u djelatnosti prijevoza i skladištenja (H), stručne, naučne i tehničke djelatnosti (84%) i informacija i komunikacija (83%), a najniže u djelatnosti snabdijevanja vodom, uklanjanja otpadnih voda, upravljanja otpadom te djelatnosti sanacije okoliša (55%).

Tabela 10. Razlozi zapošljavanja novih radnika u 2021. godini

Djelatnost	Broj poslodavaca koji planira zaposliti nove radnike	Razlozi planiranog novog zapošljavanja			
		Povećanje obima poslovanja	Promjene u sistemu poslovanja	Ostalo	Bez odgovora
B: Vađenje ruda i kamena	7	71%	0%	14%	14%
C: Prerađivačka industrija	182	81%	8%	8%	2%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	0%	0%	100%	0%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	11	55%	27%	18%	0%
F: Građevinarstvo	72	85%	4%	8%	3%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	135	72%	14%	12%	2%

H: Prijevoz i skladištenje	39	87%	5%	5%	3%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	71	77%	13%	10%	0%
J: Informacije i komunikacije	29	83%	7%	3%	7%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1	0%	100%	0%	0%
L: Poslovanje nekretninama	4	75%	0%	0%	25%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	44	84%	7%	9%	0%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	23	78%	4%	17%	0%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	9	67%	22%	0%	11%
S: Ostale uslužne djelatnosti	11	73%	9%	18%	0%
Sve djelatnosti	639	79%	10%	10%	2%

Određen procent poslodavaca (između 10 i 13%) navodi da ima mogućnost zapošljavanja osoba s invaliditetom, žrtava nasilja, Roma i štíćenika domova za nezbrinutu djecu. Oko 20% poslodavaca ima mogućnost zapošljavanja demobilisanih boraca i nekvalifikovanih radnika. Značajan procenat poslodavaca (48,7%) ima mogućnost zapošljavanja mladih bez radnog iskustva, kao i starijih od 40 godina (38,4%). Međutim, zabrinjava podatak da samo 45% poslodavaca ima mogućnost zapošljavanja žena. Veoma mali procent poslodavaca (3,5%) ima mogućnost zapošljavanja imigranata.

Grafikon 5. Mogućnost zapošljavanja posebnih kategorija radnika

POTREBE ZA DODATNIM OSPOSOBLJAVANJEM RADNIKA

POTREBE ZA DODATNIM OSPOSOBLJAVANJEM RADNIKA

Oko 19% poslodavaca planira da u 2021. godini uvede nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika.

Tabela 11. Procent poslodavaca koji planira da u 2021. godini uvede nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika

Djelatnost	Broj poslodavaca	Procent poslodavaca koji su odgovorili		
		Da	Ne	Bez odgovora
B: Vađenje ruda i kamena	10	50%	50%	0%
C: Prerađivačka industrija	322	26%	72%	2%
D: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	100%	0%	0%
E: Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	28	25%	64%	11%
F: Građevinarstvo	119	17%	82%	1%
G: Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	304	15%	83%	2%
H: Prijevoz i skladištenje	74	14%	85%	1%
I: Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	132	10%	87%	3%
J: Informacije i komunikacije	46	33%	65%	2%
K: Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	8	25%	50%	25%
L: Poslovanje nekretninama	9	0%	100%	0%
M: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	104	18%	78%	4%
N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	34	21%	76%	3%
R: Umjetnost, zabava i rekreacija	18	6%	94%	0%
S: Ostale uslužne djelatnosti	23	35%	61%	4%
Sve djelatnosti	1232	19%	78%	2%

Većina poslodavaca koji planiraju da u 2021. godini uvedu nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika naveli su da postoji potreba za obukama za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca (76,9%), dokvalifikacija i prekvalifikacija u okviru verifikovane institucije (28,6%), sticanje posebnih vještina u verifikovanoj ustanovi za rad na računaru ili drugu IT obuku (27,7%), sticanje posebnih vještina u verifikovanoj ustanovi - upravljanje projektima (21,0%), te sticanje posebnih vještina u verifikovanoj ustanovi - strani jezik (12,2%).

Tabela 12. Potrebe za dodatnom obukom i osposobljavanjem radnika kod poslodavaca koji planiraju uvođenje novih tehnologija u procesu rada

Dodatne obuke i osposobljavanje radnika	Broj poslodavaca	Procent ¹
Sticanje posebnih vještina u verifikovanoj ustanovi za rad na računaru ili drugu IT obuku	66	27,7%
Sticanje posebnih vještina u verifikovanoj ustanovi - strani jezik	29	12,2%
Sticanje posebnih vještina u verifikovanoj ustanovi - upravljanje projektima	50	21,0%
Obuka za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca	183	76,9%
Dokvalifikacija i prekvalifikacija u okviru verifikovane institucije / ustanove	68	28,6%

¹ U odnosu na broj poslodavaca koji planiraju da uvedu nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika

KLJUČNI ZAKLJUČCI

ZAKLJUČAK

UGOVOR O RADU (%)

Ugovor o radu na određeno vrijeme **29%**

Ugovor o radu na neodređeno vrijeme **71%**

71%

radnika ima ugovor na neodređeno vrijeme

NEGATIVNI FINANSIJSKI EFEKTI U 2020. GODINI (%)

↓ **42%**

preduzeća je imalo negativne finansijske efekte

↓ **45%**

velikih preduzeća je imalo negativne finansijske efekte

↓ **70%**

preduzeća iz djelatnosti Hotelijerstvo i ugostiteljstvo je imalo negativne finansijske efekte

MJERE U BORBI PROTIV COVID-19 (%)

33% Skraćivanje radnog vremena

25% Uvođenje rada u smjenama

25% Nisu poduzeli i ne planiraju poduzeti nikakve mjere

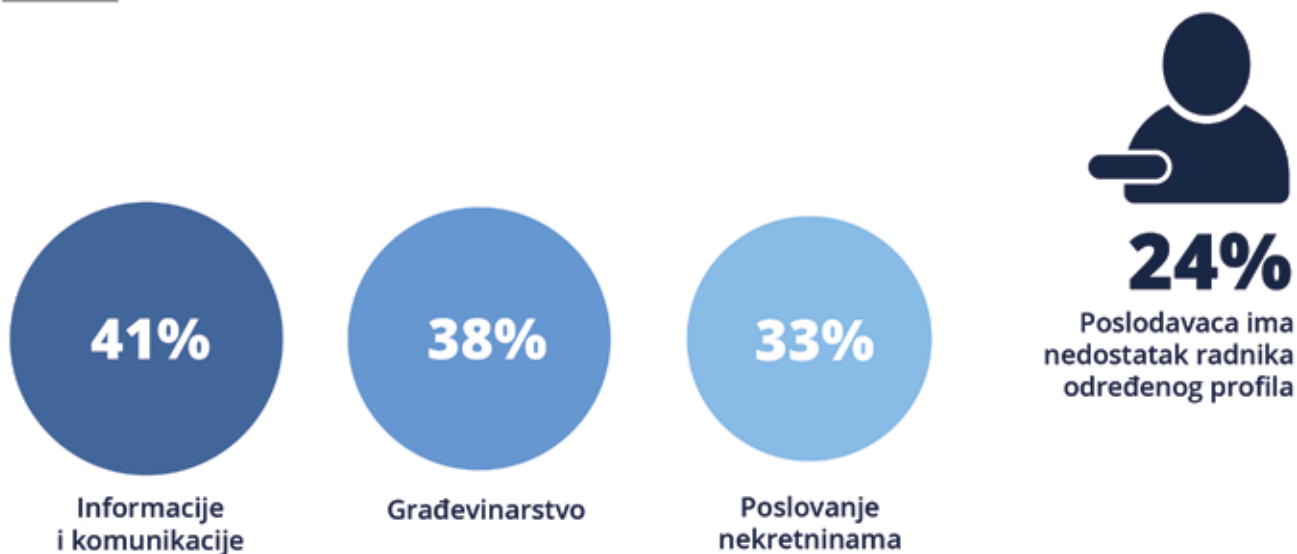

12%

poslodavaca je otpuštalo radnike kao mjeru koju su poduzimali u borbi protiv pandemije COVID-19

ZAKLJUČAK

NEDOSTACI RADNIKA ODREĐENOG PROFILA (%)

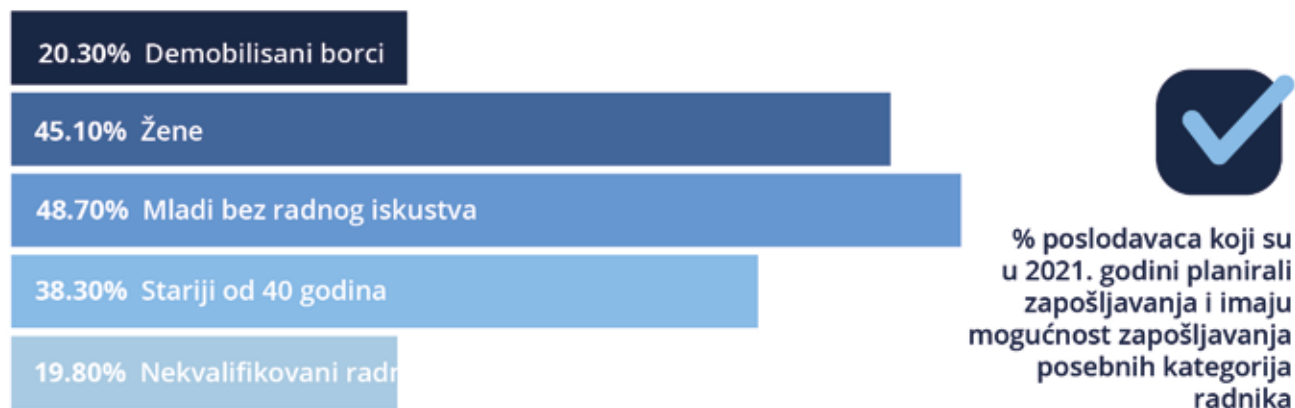

POZITIVNI FINANSIJSKI EFEKTI U 2020. GODINI (%)

MOGUĆNOST ZAPOSŁJAVANJA TEŽE ZAPOSŁJIVIH KATEGORIJA(%)

Teže zapošljive kategorije

KLJUČNI ZAKLJUČCI

- Najveći procent radnika je zaposlen po osnovu ugovora o radu na neodređeno vrijeme (71%) i ugovora o radu na određeno vrijeme (29%). Međutim, pojedine djelatnosti imaju značajno veći procent radnika zaposlenih na neodređeno vrijeme (poput djelatnosti vađenja ruda i kamena, proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom i snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnost sanacije okoliša), dok se najmanji procent (55%) nalazi u djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije.
- Najveći procent poslodavaca (42%) bilježi opadanje obima poslovanja u 2020. godini (proizvodnja, prodaja, usluge), ali su očekivanja u 2021. godini optimističnija i najveći procent poslodavaca (55%) očekuje rast. Posmatrano po djelatnostima, pad u obimu poslovanja najvidljiviji je u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (68% poslodavaca), administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (53%), prijevoz i skladištenje (50%) i umjetnost, zabava i rekreacija (50%).
- Rezultati po pitanju finansijskih efekata prate procjene i očekivanja u vezi sa promjenom obima poslovanja. Najveći procent poslodavaca (42%) naveo je da je u 2020. godini imao pad finansijskih efekata, dok u 2021. godini najveći procent očekuje rast (54%).
- Posmatrano po veličini, mala i velika preduzeća su prijavila nešto veći pad obima poslovanja i promjena u finansijskim efektima u odnosu na srednja preduzeća. Konkretno, 43% malih preduzeća, 35% srednjih preduzeća i 45% velikih preduzeća je ocijenilo da je u 2020. godini imalo pad obima poslovanja. Najveći procent preduzeća (53% malih, 63% srednjih i 55% velikih) očekuju rast obima poslovanja u 2021. godini.
- Kao odgovor na krizu uzorkovanu pandemijom COVID-19, poslodavci su poduzimali različite mjere. Najveći procent poslodavaca (33%) pristupio je skraćivanju radnog vremena, dok je druga najpopularnija mjera bila uvođenje rada u smjenama (25%). Značajan procent poslodavaca (23%) nije poduzeo i ne planiraju poduzeti nikakve mjere, a posmatrano iz ugla zaposlenosti evidentne su i prakse otpuštanja radnika (12%) i privremeni prekid poslovanja (18%).
- Otpuštanje radnika je najevidentnije u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane, gdje je 32% od ukupnog broja poslodavaca odlučilo otpustiti radnike, a 45% privremeno prekinuti poslovanje. Privremeni prekid poslovanja je posebno izražen u djelatnosti L – poslovanje nekretninama, gdje je 56% poslodavaca pristupilo ovoj mjeri zbog pandemije.
- Procent poslodavaca među anketiranim preduzećima koji ima nedostatak radnika određenog profila iznosi 24,4% (301 poslodavac). Posmatrano po djelatnostima, taj problem je najizraženiji među poslodavcima koji pripadaju djelatnosti J (informacije i komunikacije). Od ukupnog broja anketiranih preduzeća iz djelatnosti J, čak 41% poslodavaca ima taj problem.
- Od broja poslodavaca koji imaju nedostatak radnika određenog profila (301), 37% poslodavaca smatra da je uzrok i poreska politika, odnosno visoka izdvajanja za poreze i doprinose. Taj procent je posebno visok među anketiranim preduzećima koja se nalaze u djelatnosti S (ostale uslužne djelatnosti) i u djelatnosti I (djelatnost pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane). Oko 34% poslodavaca koji imaju nedostatak radnika određenog profila smatra da su opšti ekonomski (privredni) uslovi razlog koji je doprinio da poslodavci nemaju radnika potrebnog profila, dok 24% poslodavaca smatra da je uzrok nedostatak podsticajnih sredstava za obuku i zapošljavanje.
- U 2020. godini procent poslodavaca koji je bilježio rast plaća je relativno nizak i iznosi 23%. Posmatrano po djelatnostima, najveće povećanje plaća je evidentirano u djelatnosti informacija i komunikacija, dok je najmanje povećanje plaća evidentirano u djelatnostima finansija i osiguranja, te umjetnosti, zabave i rekreacije, kao i pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Značajan procent poslodavaca (42%) planira povećanje plaća u 2021. godini.
- Oko 52% poslodavaca planira da zapošlja-

va nove radnike u 2021. godini. Jedan od glavnih razloga povećane potrebe za novim zapošljavanjima je očekivano povećanje obima poslovanja.

- Određen procent poslodavaca (između 10 i 13%) navodi da ima mogućnost zapošljavanja osoba s invaliditetom, žrtava nasilja, Roma i štíćenika domova za nezabrinutu djecu. Oko 20% poslodavaca ima mogućnost zapošljavanja demobilisanih boraca i nekvalifikovanih radnika. Značajan procenat poslodavaca (48,7%) ima mogućnost zapošljavanja mladih bez radnog iskustva, kao i starijih od 40 godina (38,4%). Međutim, zabrinjava podatak da samo 45% poslodavaca ima mogućnost zapošljavanja žena. Veoma mali procent poslodavaca (3,5%) ima mogućnost zapošljavanja imigranata.
- Oko 19% poslodavaca planira da u 2021. godini uvede nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika.
- Većina poslodavaca koji planiraju da u 2021. godini uvedu nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika naveli su da postoji potreba za obukama za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca (76,9%).

PREPORUKE

PREPORUKE

Preporuka 1

Institucionalno i sistemski, kroz socijalni dijalog i izradu pravnog okvira, stvarati bolje uslove za radnike u svim djelatnostima, posebno u kontekstu zaključivanja ugovora o radu i uvođenja principa „fleksigurnosti“ u oblast zapošljavanja i radnih odnosa.

Preporuka 2

Institucionalno i sistemski, kroz socijalni dijalog i izradu pravnog okvira, ubrzati reforme u vezi porezne politike i poreznog rasterećenja rada (obavezni doprinosi, porez na dohodak, određivanje plaće i satnice i dr.) u cilju postizanja veće konkurentnosti i zapošljavanja.

Preporuka 3

Strateški, odgovarajućim zakonskim rješenjima i poticajnim projektima i olakšicama stvarati povoljnije uslove poslovanja na tržištu, kako bi se veći fokus prebacivao na djelatnosti s novim tehnologijama koje i u svijetu postaju sve značajnije (posebno djelatnost informacija i komunikacija ali i u prerađivačkoj industriji) i stimulisanje potražnje za stručnom i visoko-sofisticiranom radnom snagom. Neophodno je sagledati i dublje analizirati situaciju zbog čega je prisutan nedostatak radnika određenog profila i na koji način to usporava razvoj poslodavaca.

Preporuka 4

Na osnovu iskazanih potreba poslodavaca u okviru ovog istraživanja (kako sa aspekta potražnje za radnicima određenih zanimanja tako i sa aspekta traženih znanja i vještina) javne službe za zapošljavanje treba da iniciraju intenzivniji kontakt s poslodavcima u cilju promptnog djelovanja i efikasnog posredovanja u zapošljavanju radnika sa zanimanjima za kojima su poslodavci iskazali potrebu. U skladu s iskazanim potrebama, prilagođavati mjere aktivne politike zapošljavanja, posebno mjeru fokusiranu na obuku uz rad na radnom mjestu u situacijama kada radnika s traženim zanimanjem nema na evidenciji nezaposlenih osoba. Posebno je potrebno iskoristiti potencijal prisutan među poslodavcima po pitanju zapošljavanja osoba s invaliditetom, žrtava nasilja, Roma, šticećenika domova za nezabrinutu djecu i mladih i drugih specifičnih kategorija nezaposlenih osoba.

Preporuka 5

Osigurati bolje provođenje legislative u cilju sprečavanja diskriminacije na tržištu rada, posebno imajući u vidu da samo 45% poslodavaca iskazuje mogućnost zapošljavanja žena.

Preporuka 6

Na kantonalnom ili lokalnom nivou inicirati pokretanje partnerstava za zapošljavanje i jačanje dijaloga između kantonalnih vlada, općinskih organa uprave, javnih službi za zapošljavanje, poslodavaca i obrazovnih ustanova, na kojima bi se dogovarala rješenja na kantonalnom i lokalnom nivou u vezi sa projektima podrške zapošljavanju, saradnjom s međunarodnim projektima u oblasti zapošljavanja i obuke, upisnom politikom, nastavnim planovima i programima, organizovanjem praktične nastave u poslovnim subjektima i drugim pitanjima vezanim za obrazovanje i tržište rada.

Preporuka 7

Javne službe za zapošljavanje treba da kontinuirano unapređuju programe koji će pomoći poslodavcima prilikom uvođenja novih tehnologija i digitalizacije u procesu rada i s tim povezanom potrebom za dodatnom obukom i osposobljavanjem radnika.

